GÁBORJÁNHÁZA

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV | 2017

TARTALOM

1. BEVEZETŐ **3**

Polgármesteri köszöntő **3**

A településképi arculati kézikönyv célja **3**

2. GÁBORJÁNHÁZA BEMUTATÁSA **4**

Gáborjánháza – múltja **5**

Táji adottságok, természeti értékek **6**

Táj- és településkép alakulása **7**

Általános településkép, településkarakter **8**

3. GÁBORJÁNHÁZA - ÖRÖKSÉGÜNK **9**

Örökségünk | Népi építészeti értékek **10**

Örökségünk | Gazdasági épületek, melléképületek **11**

Örökségünk | Közterületi elemek, tájértékek **12**

Örökségünk | Eltűnő értékeink **13**

Örökségünk | Táji és természeti értékek **14**

4. ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK **15**

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK LEHATÁROLÁSA **15**

Hagyományos, laza falusias karakter **16**

Gazdasági karakter **17**

Beépítésre nem szánt területi karakter **18**

5. AJÁNLÁSOK, ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ **19**

5.1 AJÁNLÁSOK, ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓK-ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK **19**

Ajánlás | Hagyományos, laza falusi karakter **19**

Ajánlás I Gazdasági területi karakter **21**

Ajánlás I Beépítésre nem szánt területre 22
5.2 AJÁNLÁSOK, ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ – ÁLTALÁNOS AJÁNLÁSOK 23
Terepalakítás 23
Telepítés, lakótelek beépítése 23
Épületmagasság, tömeg 24
Tetőhajlásszög, tetőforma 25
Légvezetékek elhelyezése 26
Cégérek, reklámok, egyéb berendezések 26
Homlokzatképzés 27
Szín és anyag használat 28
Részletek, ajtók, ablakok 29
Kerítések 30
Kertek 31
Közterületek, utcabútorok 32
Közösségi épületek 33
6. JÓ PÉLDÁK – ÉPÜLETEK, ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK 33
Felújított középületek 34
Új, felújított akóépületek 35
Gazdasági épület 36
7. JÓ PÉLDÁK –SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYEK, EGYÉB BERENDEZÉSEK 37

1. BEVEZETŐ

Polgármesteri köszöntő

Tisztelt Gáborjánházán élők, ingatlantulajdonosok, illetve építkezni szándékozók!

A helyi településképi jellemzőkhöz igazodó településképi rendelet alátámasztását szolgálja ez a kézikönyv, amit most a kedves olvasó a kezében tart. Gáborjánháza településképének védelme a település jellegzetes, értékes, illetve a Hetés hagyományait őrző építészeti arculatának és szerkezetének – az építészeti, táji érték és az örökségvédelem figyelembe vételével történő – megőrzését vagy kialakítását jelenti. Gáborjánháza már elnyerte a többi hetési településsel együtt az Európa Tanács Táj Díját, a Hetési Tájegységi Értékek Házát is kialakítottuk településünkön, újra készül hetési szőttes falunkban, és már a kemencénkben sült kerek perecünket is sok turista kóstolta. A négy magyar hetési település közül mi vagyunk a legnagyobb létszámú település, nálunk található templom, működik kocsma. A hetési csipkés pajták oldala látható településünket megközelítve két irányból is.

E kiadványban az ingatlanok tulajdonosainak, és a leendő ingatlanok építőinek igyekeztük megjeleníteni azokat az építészeti értékeket, melyek követésre méltóak, hogy tovább vigyük településünk múltjához illeszkedően arculatunkat.

Köszönjük mindenkinek a segítségét, aki javaslatával hozzájárult e kézikönyv tartalmának kialakításához! Célunk közös, az együtt kialakított környezetünkért a továbbiakban is tegyünk együtt!

Üdvözlettel:

Pantó László
polgármester

A településképi arculati kézikönyv célja

Az egyedi településkarakter, a megőrződött történetiség egyre jobban felértékelődő adottsága, tulajdonsága a településeknek. Minden egyes épített környezeti elem az utcakép, a településkép, és a táj összképének a része, ezért nagyon fontos, hogy minden beavatkozás ezek figyelembe vételével történjen.

Ennek elősegítése érdekében a településképi arculati kézikönyv:

- bemutatja a településkép alkotó elemeit, a település építészeti karakterét, szépségeit, értékeit, egyediségét, részleteit;
- javaslatokat fogalmaz meg az esztétikus településkép alakítására;
- építészeti útmutatóként, ajánlásokkal, jó példákkal segítséget nyújt az építtetőknek és a tervezőknek új építésnél, meglévő épület felújításánál, átalakításánál;
- szemléletformáló dokumentum, mely irányadó jellegű ajánlásokat fogalmaz meg.

A kézikönyv lehetővé teszi a folyamatosan érkező hozzászólások, javaslatok és tapasztalatok beépítését. Az idő elteltével, a településkép alakulásával, új épített elemek megjelenésével az ajánlások és bemutatott példák is bővíthetők, cserélhetők.

A fentieken kívül figyelembe kell venni az országos jogszabályi előírásokat, a helyi építési szabályzatot, a településképi rendeletet és a főépítészi javaslatokat is.

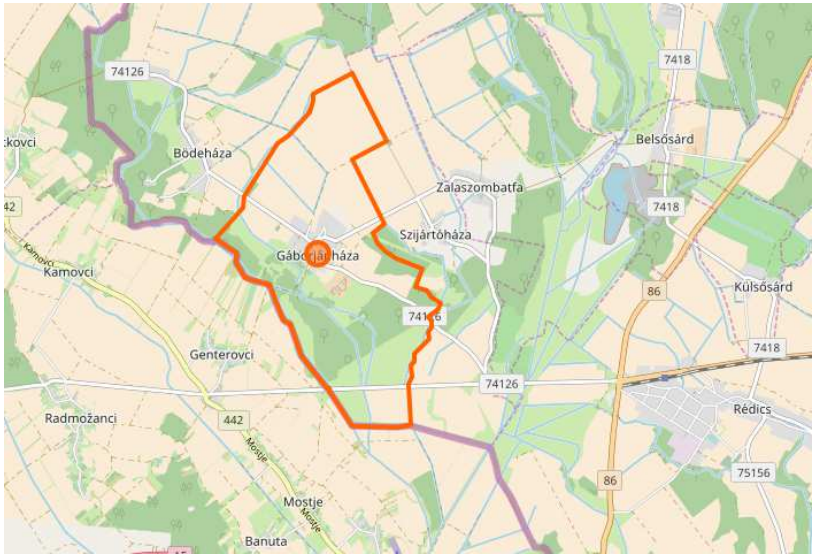

Gáborjánháza az ország és Zala megye délnyugati részén, közvetlenül a szlovén határ mellett, a Hetésnek nevezett földrajzi, néprajzi tájon helyezkedik el. A település közigazgatási határának nyugati és déli része egyben a Magyarország és Szlovénia közös határa is. A határ, az egykori Vasfüggöny és határsávja miatt a térség hátrányos helyzetűvé vált, évtizedekig csak engedéllyel lehetett beutazni, tilos volt az építkezés, semmilyen infrastrukturális fejlesztés nem indult, térségi kapcsolatai féloldalassá váltak. Ugyanakkor a hermetikusan elzárt határsáv megőrizte a háborítatlan táji elemeket, területén a hagyományos építészeti és természeti értékek nagy arányban maradtak fenn az utókor számára.

A korábban egységes területet a trianoni békeszerződés kettévágta, és jelentős része, vele Alsólendva, és a Hetés tájegységhez tartozó hat kisközség a Szerb–Horvát–Szlovén Királysághoz (ma Szlovénia) került. Napjainkban, a határok újbóli megnyitásával a térség újra fellélegezhet, térségi kapcsolatai, helyi közösségei megerősödnek. A Hetés tájegységhez tartozó magyar és szlovén falvak közösen elnyerték 2015-ben a Magyar Tájdíjat és 2016-ban az Európa Tanács tájdíját is minta programjukkal, mely célja Hetés természeti és kultúrtörténeti jellegű értékeinek felmérése volt. A mintaprogram másik célja egy térségi szintű, a tájértékek turisztikai hasznosítását is lehetővé tevő „Mesés Hetés” elnevezésű zöldút kialakítása. A természeti és építészeti elemek feltérképezése mellett fontos szerepet kapott a helyi népi mesterségek és népi hagyományok számba vétele is, mint a hetési szőttes és hímzés, vagy a „fumu” nevű ünnepi kalács.

2. GÁBORJÁNHÁZA BEMUTATÁSA

zsúptetős boronaház, 1960

Gáborjánháza – múltja

zsúptetős boronaház, 1962

A községet 1389-ben említik először Gabrianhaza néven. Elnevezése valószínűleg Gabrianus személynévből és a birtokos személyraggal ellátott ház – lakóhely, otthon – főnevek összetételéből keletkezett.

A jobbágyfalu első okleveles regisztere szerint a lendvai Bánffyak birtoka volt, majd a Bánffy család kihalásával a Nádasdy családé, később az Esterházy hercegek kezébe kerül. Gáborjánháza mellett, a középkorban volt egy Kerektó nevű falu is, mely a törökkor legelején elpusztulhatott. Emlékét Gáborjánháza és Bödeháza határában dűlőnevek őrzik. A török pusztítások után a falu gazdasága fokozatosan erősödött. A XVIII. században közel 200 lakost számlált. A trianoni határmódosítás elvágta természetes vonzáskörzetétől, fejlődése lelassult. A trianoni döntések következtében az anyaországban maradt hetési falvak templom és pap nélkül maradtak. Ezért a dobronaki plébániától elszakított községek önálló egyházközséget alapítottak és közös összefogással templom építésébe kezdtek Gáborjánházán. A faluban paplak és elemi iskola is volt. Népessége a XX. század közepén volt a legnagyobb, ekkor közel 500 fő lakott a faluban. A II. világháború utáni helyzet, a határsáv miatt elzárt térségben a mindennapi életnehézségei miatt sokan elvándoroltak, a népesség rohamos fogyásnak indult. Mivel fejlesztések, építkezések nem indulhattak, így az 1960-as és 70-es években, a térségben végzett néprajzi kutatás során is rengeteg építészeti és néprajzi értéket sikerült felmérni.

Gáborjánházán üzemelt hosszú évekig a méltán Európa hírű hetési szőttest előállító kézműipari üzem, mely felvirágzásában, egyben a hetési szőttes megmaradásában és népszerűsítésében is nagy szerepet játszott a zalaszombathelyi tanító Virágh Béla és felesége.

Csigáskút, 1960

a képek forrása: www.hungaricana.hu

fűrészelt deszkaoromzat

Táji adottságok, természeti értékek

A település a Nyugat-Zalai-dombsághoz tartozó Kerka-vidék (Hetés) kistájon helyezkedik el. A település táji megjelenésében a természeti adottságokon túl jelentős szerepet játszott a falu elmúlt 60 évének gazdasági-társadalmi folyamata és hogy a falu közigazgatási határa egyben az ország határa is volt.

A természetileg értékes területek a határsávban haladó Nagy-ásás –patak mentén jöttek létre. Ez a belterülettől délre húzódó széles sáv, a hozzá kapcsolódó vizes élőhelyekkel, az ökológiai hálózat alapját adja és egyben a Kebele kiemelt jelentőségű természeti (Natura 2000) terület része. Ezen a területen a szántók mellett mocsárréteket, foltokban nádasokat, lápréteket, kaszálókat találunk. A vízfolyásokat kísérő réti öntéstalajokon ártéri ligeterdőkkel, égererdőkkel, a magasabban fekvő részeken éger, nyár és tölgyerdőkkel találkozhatunk. Vízfolyások menti gyepterületeken értékes lágyszárú növények - szibériai nőszirom, sárga liliom, agárkosbor, kornistárnics, sédbúza, kékperje, vérfű, kenyérbél cickafark találhatók. A nedves élőhelyek, erdők, erdőszegélyek gazdag állatvilágnak adnak otthont, közülük is kiemelkedő a rovar- és a madárvilág.

A közigazgatási terület északi részén jellemzően mezőgazdasági, nagyüzemi szántó területek találhatók. A szántók látványát egy-egy magányos fa, kisebb facsoport töri meg.

II. Katonai felmérés, 1858
forrás: www.mapire.eu/hu

forrás: www.google.hu

Az újkori tájhasználat és településszerkezet alakulása már nyomon követhető a XVIII. és XX. század között készült térképekről, katonai felmérésekről. A XVIII. században a terület több, mint egyharmadát erdő borította. Az erdők fokozatos irtásával nyertek helyet a legelőknek, szántóknak, a faanyagot értékesítették, illetve felhasználták a környéken, hiszen szinte minden épületfából készült. A falu határának északi részén már a térképek készítésének idejében jellemzően szántó területeket találunk. A falu belterületétől délre egészen Göntérháza belterületéig magas vízállású területek és ezeket kísérő nedves rétek, kaszálók jelöltek, melyekhez lombhullató erdők csatlakoznak. Szijártóháza felé eső határban szintén legelők, kaszálók találhatók. A kataszteri térképen látható, hogy a faluban az épületállomány nagy részét ekkor még boronaházak alkották, az 5. oldalon bemutatott kialakítással. A lakóházak tömörült halmazos elrendezésben helyezkednek el, hol az utcára merőleges, hol azzal párhuzamos hossztengellyel. A melléképületek egy része, így az istállók, ólak és kamrák a lakóépülettel összeépültek, L, U alaprajzú vagy teljesen körbevett, kerített udvaros udvar elrendezésű épületcsoportot alkotva (kerített ház). A nagyobb méretű pajták sokszor különállóan, szabadonállóan épültek. A település akkori központját, a Kossuth utca és a Petőfi utca találkozásánál létrejött téren épült fa harangláb jelölte. A faluban ekkor még csak két téglaépület állt, a mai Kossuth utca kiteresedő részén. Az utcával párhuzamos hossztengelyű jelentősebb épület a térkép jelölése szerint vendégfogadóként működött, az épület és az hozzá tartozó gazdasági épület még ma is áll. Ebben a korban a faluképet a sárral tapasztott, fehérre meszelt, zsúptetős boronaházak határozták meg. Ezek azonban gyakran váltak tűzvész áldozatává.

Kataszteri térkép, 1864
forrás: www.mapire.eu/hu

Általános településkép, településkarakter

A település általános táj- és településképét meghatározza sík területi fekvése. Az északi területeken található szántóterületekhez képest táj- ás településképi szempontból értékesebbek a déli részen található erdők, vízfolyásokhoz (Nagy-ásás patak, Határ-patak, Szijártóházi patak) kapcsolódó vizes rétek, kaszálók, lápok, fás ligetek. Ez a rendkívül változatos táj természetvédelmi és tájképvédelmi szempontból is kiemelten kezelendő.

A település belterülete jellemzően földszintes beépítésével belesimul a környező tájba, a fák által rajzolt kontúrba. Meghatározó táj- és településképi elemként és egyben tájékozódási pontként szolgál a templom nagyobb épülettömege és tornya. A falu központja a Kossuth utca mentén helyezkedik el, ez fűzi fel a temetőt, a templomot, valamint két nagyobb méretű beépítetlen zöldfelületet is. Az utcák mentén, szabálytalan formájú telkeken, jellemzően az északi és nyugati oldalhatárra épülve állnak a lakóházak. A XVIII-XIX. századi telekstruktúrából és a hagyományos beépítési módból adódóan megőrződött a beépítés jellegzetes ritmusa, ahol a lakóházak és ezek oldalkertje váltja egymást.

Az épületek elhelyezése előkert nélkül, vagy kis előkert megtartásával történik, az épületek hossztengelye hol párhuzamos, hol merőleges az utca vonalával. Az utca- és településkép az épületek közel azonos földszintes tömegének és egységes beépítésének köszönhetően homogén, annak ellenére, hogy az épületek eltérő korokban épültek. A folyamatosságot mutatja, hogy a faluban található még kódisállásos hosszúház, L-alakban beforduló hajlított ház, a 1960-70-es évekre jellemző kétablakos sátortetős „kockaház”.

3. GÁBORJÁNHÁZA - ÖRÖKSÉGÜNK

Örökségünk, ezen belül a települési értékek felkutatása, illetve védelme meghatározó a település identitásának megerősítésében, népességmegtartó erejének fokozásában. A fejlesztések érvényesülésének fontos feltétele, hogy azok a már meglévő környezeti értékekre figyelemmel valósuljanak meg. Egy új épület tényleges értékének jelentős része abban a többletben realizálódik, ami a környezet a település már meglévő értékeiből vetül rá. A települési környezet értékeinek védelme, a hozzájuk való igazodás kulturális, esztétikai igény és gazdasági érdek is egyben. Ebből következően először fel kell ismerni, és különböző eszközökkel védeni kell a települési szövet épített környezeti értékeit, másodszor az új fejlesztéseknél, azok építészeti kialakítása során igazodni szükséges ezekhez az értékekhez.

Gáborjánházán nincs országos védelem alatt álló épület, de mind a falu, mind a magyarországi hetési falvak számára kiemelkedő jelentőségű a templom épülete. A trianoni békeszerződés után a dobronaki plébániától elszakított hetési községek Gáborjánházán 1932-ben templom építésébe kezdtek, összefogással, pénzzel, munkával segítették felépítését. Tantalics Béla írása szerint, a templom tervrajzát állítólag elcserélték, ezért viszonylag nagy méretűre sikerült az impozáns épület, amely mintegy ötszáz hívő befogadására alkalmas. 1934-ben készült el a templom, ekkor Nagyboldogasszony tiszteletére szentelték. Harangját 1626-ban Grazban öntötték, melyet a falu ajándékba kapott 1942-ben (más források szerint Hetés vásárolta meg). 1939-ben a templom mellett paplak is épült.

A településen a XIX. században még oly jellemző boronaházak mára már teljesen eltűntek. Helyüket fokozatosan átadták a jellemzően téglából épült hosszházaknak. Ezek általában az utcára merőleges hossztengelyű, földszintes lakóházak, ahol a tisztaszoba, a konyha és a kamra, később szoba alkotta a lakóteret.

Gáborjánházán, a széles telkeknek köszönhetően, elterjedt ennek az utcával párhuzamosan futó hossztengellyel és tetőgerinccel épült változata is. Ilyenkor az utcára több ablak is nyílhatott, ezáltal a belső terek világosabbak lehettek. Később ezek kontyolt tetővel is épültek, gyakran már L alaprajzot formázó alaprajzzal. Az épületek is a homlokzatuk is egyszerű, de igényes harmóniát tükröző formálással, homlokzat kialakítással, anyaghasználattal és színezéssel készültek.

Különleges értéket képvisel a Rákóczi utcában álló, a XIX. században vendégfogadóként működő, nagyobb tömegű, egykor díszített homlokzattal és oromfallal rendelkező, napjainkra elég rossz állapotba került épület. Mind településképi, mind helytörténeti szerepe jelentős, megmentése különösen fontos feladat.

Különleges értéket képviselnek a faluban szép számban fellelhető, jellemzően a lakóházak mögött sorakozó melléképületek. A mezőgazdasági gazdálkodáshoz kerthasználathoz, portahasználathoz a melléképületek, melléképítmények széles skálája kapcsolódik.

A melléképületek tömege, pajták istállók esetében megegyezik a lakóház tömegével, vagy azt szélességben és magasságban meg is haladja a funkcióhoz igazodóan. A tömör vakolt, vagy vakolatlan téglafelület dominál, a nyílászárók csak a szükséges arányban kerülnek a homlokzatra.

A melléképületek is a lakóházakhoz hasonlóan tartós anyagokból épültek, jellemzően tégla, kő, vakolat, fa és cserép.

A pajták homlokzata egyszerűbb kialakítású, natúr tégla tartószerkezettel, oromfalakkal, sokszor jellegzetes hézagos tégladíszítéssel. A kitöltő falak fából készültek illesztve, csapolva, sokszor kezeletlen felülettel. A pajta bejárata, kapuja és munkatere, piaca vagy szérűje a hosszanti oldal közepére került, a szálas gabona vagy takarmány tárolóhelyek kétfelől csatlakoztak hozzá.

A kisebb melléképületek (ólak, aszalók, lenszárítók, párolók) jellemzően fából készültek.

A tájértékek felmérése megtörtént a „Mintaprogram a Hetés tájértékeinek megőrzésére” munka keretében. A tájértékek között szerepelnek

A településen több olyan elhagyatott épület is áll még, melyeknél érték a településen belüli elhelyezkedése, a régi arányrendszer, a régi természetes anyagokon alapuló építéstechnológia.

Ezek az épületek a folytonosságot képviselik a település arculatában, a mai napig formálják az utcaképet és értéket közvetítenek a jövő számára.

Jellegzetes épületek Gáborjánházán és a szomszédos falvakban is előforduló a hosszúházas alaprajzi elrendezés középső épületrészen történő kibővítésével létrejövő T alaprajzot képező lakóházak. A középső tengely is oromfalas kialakítású, jellemzően itt kap helyet a bejárat is.

Településkép szempontjából kiemelt területek

A település közigazgatási területéhez tartozó, fokozott országos védelem alatt álló területeket, melyek a településkép védelme szempontjából kiemelt területeknek minősülnek a mellékelt ábra mutatja be.

Az ábra a Balaton-felvidéki Nemzeti Park és a Zala Megyei Kormányhivatal - Zalaegerszegi Járási Hivatala Hatósági Osztály Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály adatszolgáltatása alapján készült. A területi kategória kijelölése a településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény 1. melléklete szerint történik.

A külterület déli területrészén természeti értékekben gazdag táj található, melyet NATURA 2000 területek között tartanak nyilván, mint Kebele kiemelt jelentőségű természetvédelmi terület.

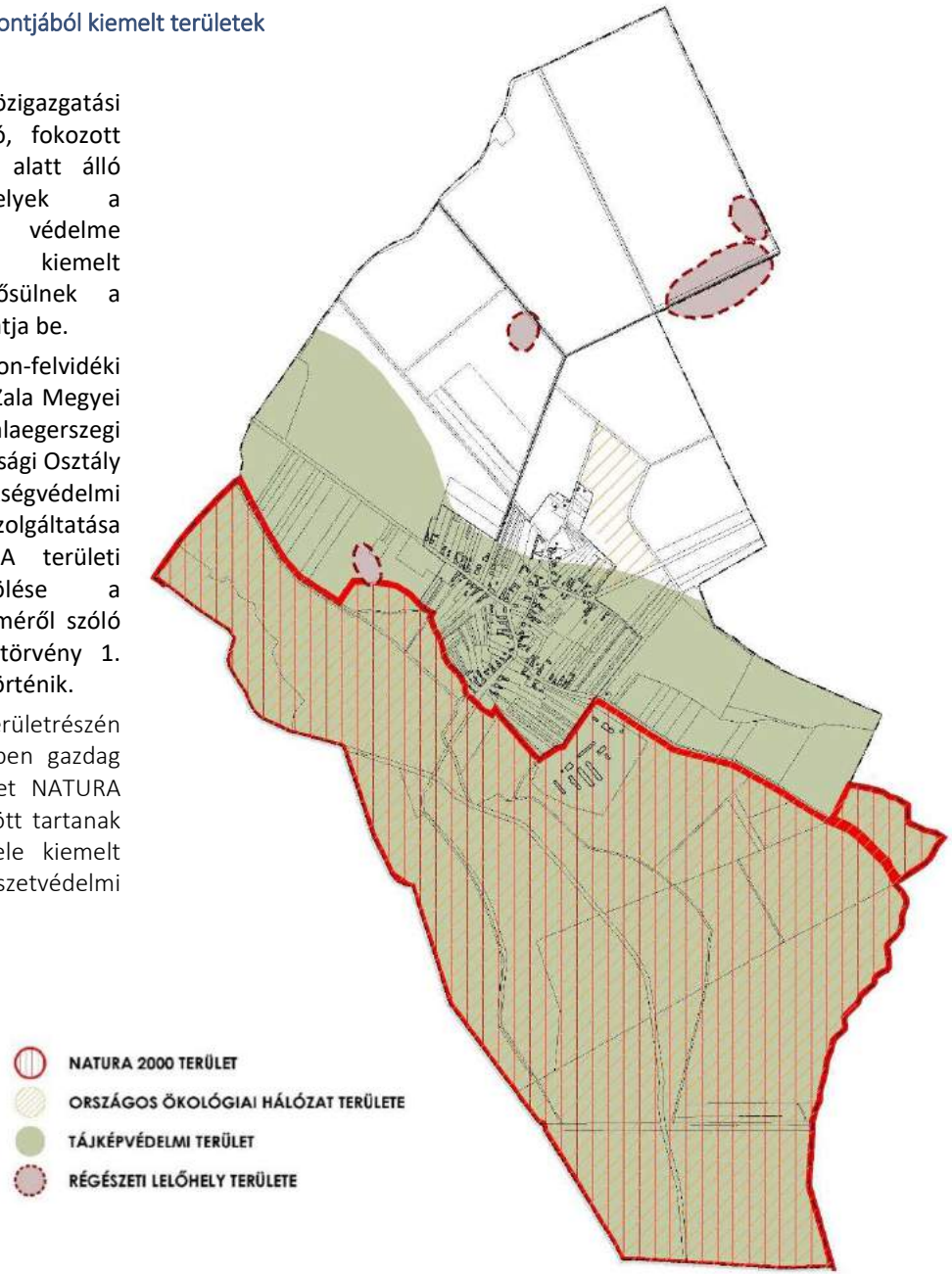

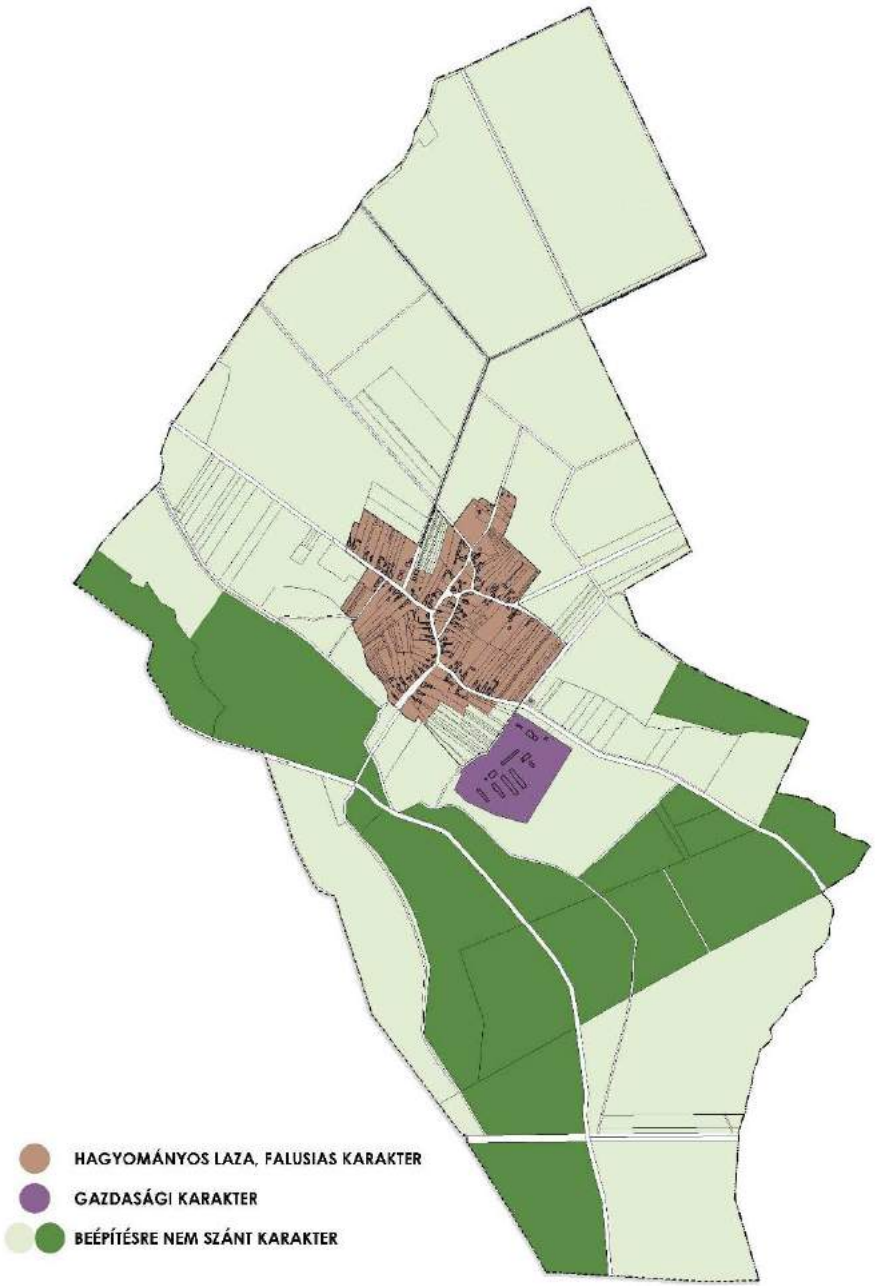

4. ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK LEHATÁROLÁSA

Gáborjánháza közigazgatási területe két nagy csoportba tartozik a beépítés karaktere szempontjából.

Beépítésre szánt területek

A belterületi határon belül a beépítésre szánt területek vannak, vagyis a lakó és az intézményi telkek és épületek. Ez a közigazgatási terület kisebb részét a központi belterületet és a majorság mezőgazdasági üzemi területét fedi le.

Beépítésre nem szánt területek

A közigazgatási területből nagyobb területet lefedő külterületbe a beépítésre nem szánt területek tartoznak, melyek teljesen körbe ölelik a belterületet. Ezek közérthetően a szántók, a rétek legelők, az erdők. Összességében a beépítetlenség határozza meg a táj feltárulását, a művelt felületek összefüggő látványát. A település külterületein jellemző tradicionális tájhasználat az erdő- és mezőgazdaság, azon belül is a szántóföldi és gyepgazdálkodás.

Hagyományos, laza falusias karakter

A karakter jellemzője, hogy az eltérő korokban épült lakóházak váltják egymást. Az épületek többsége földszintes. Az épületek az utca vonalához közel helyezkednek el, gyakran előkert nélkül. Egyrészt jellemző a telek oldalhatárával párhuzamos tömegkialakítás, utcára merőleges nyeregtetővel, utcai oromfallal. A módosabb gazdák épületei ettől eltérő módon, a szélesebb telek adta lehetőségeket kihasználva, utcával párhuzamos tömeggel készültek, ehhez illeszkedő nyeregtetővel, több álló formátumú ablakkal az utca felé. Belső kialakításuk a háromosztatú hosszházzal nagyrészt azonos, annak kis módosulásaival. Gyakori az oldalhatáron lévő falak teljes méretű, 90 cm körüli parapettel való áttörése, ami a mai előírásoknak nem felel meg, viszont a tájegységre jellemző régi társadalmi kapcsolatok maitól eltérő jellegére is utal. A homlokzati formálás egységes elemek felhasználásával alakult, az anyagi lehetőségektől függő mennyiségű vakolatdíszekkel, párkányokkal. Ezek az épületek a mai napig megtalálhatóak, leromlott, vagy felújított, átalakított állapotban.

A folytonosság következő eleme a jellemző hármas, függőleges osztású, kétablakos kontyolt tetős lakóház, mely szintén gyakran jelenik meg az utcaképben. Az elmúlt évtizedekben épült, jellemzően tetőtér beépítéses lakóházak is tartják az utcára jellemző épület elhelyezést.

Az intézmények tömegükben, kialakításukban, épület elhelyezésükben jelentősen nem térnek a környező lakóépületektől.

Gazdasági karakter

A település szövetében a lakóterületek után a legkiterjedtebb beépítési karakter a mezőgazdasági telephelyet magába foglaló gazdasági területi karakter.

Ilyen a falu belterületétől délre elhelyezkedő mezőgazdasági major területe, ahol mezőgazdasági üzemi tevékenység befogadására alkalmas építmények találhatók.

A telephely használatában, működtetésében és az épületek formálásában a tevékenység, annak technológiai igényei a leg- meghatározóbbak. A csarnokok méretét homlokzati képzését, anyaghasználatát, lezárását is a technológiák határozzák meg, valamint a tervezett fejlesztési távlatok.

A lapostetős kialakítás nem jellemző, a szélesebb épületeken az alacsonyhajlású, legfeljebb 25°-30 ° tető is túl nagy tömeget keletkeztet. A telephelynek alapvető szempontja az átláthatóság, takaríthatóság, karbantarthatóság és nem a településképi vagy tájképi illeszkedés. Ez utóbbit növényzettel való takarással lehet javítani.

Beépítésre nem szánt területi karakter

A település külterületein jellemző tradicionális tájhasználat az erdő- és mezőgazdaság, azon belül is a szántóföldi művelés és gyepgazdálkodás.

A mezőgazdasági területek a külterület meghatározó tájalkotó elemei. A tájhasználat változatos: a mezőgazdasági területek egyrészt szántóföldi növénytermesztéssel, másrészt rétként, legelőként hasznosítottak. A közigazgatási terület északi részén szántóföldi művelés nagy összefüggő területeket hasznosít egyben, ez a nagytáblás művelés adja a táj karakterét. A tájképi megjelenést a kultúrnövények időszakos váltakozása fejlődése adja.

A déli területrészeken a táj képe sokkal változatosabb, itt a Nagy-ásás-patak és mellékágai, árkok rendszere, tagolja az egyes területeket. Az árkokat fasorok és facsoportok kísérik és gyepes felületek, amelyek egy-egy réthez, legelőhöz kapcsolódóan megzöldítik a tájat. A vízfolyások a tájszerkezet meghatározó elemei, vonalas elemként az ökológiai kapcsolatok fennmaradásának fontos biztosítékai, ezért ökológiai szerepük és a tájkarakter erősítése a környezetükben kialakult természetközeli növényzet, ill. ökoszisztémák védelmét, ahol szükséges, a növényzet gazdagítását kívánja meg.

Ezen a területen húzódnak nagyobb, összefüggő erdőterületek is.

A mezőgazdasági területre is és az erdőre is a beépítetlenség a jellemző.

5. AJÁNLÁSOK, ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

5.1 AJÁNLÁSOK, ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓK-ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

A karakteren belül kaptak helyet az intézményi, közösségi funkciójú épületek is, melyek tömegükben elhelyezkedésükben beilleszkednek a hagyományos falusias karakterű beépítésbe, azonban rendeltetésük mellett településképi szerepük is jelentős.

A karakter hangulatát a földszintes családi ház és az oldalkerti udvar egymás mellettisége adja, A keresztbe fordított tömegű lakóépületek esetén az előkert általában megszűnik, helyette utcafrontra kerültek az épületek. A tetőhajlásszög 35-45° közötti.

A karakteren belül a meglévő értékeket célszerű felismerni, megújítani, korszerűsíteni. Ha a meglévő épület műszaki állapota már nem teszi lehetővé a felújítást, a régi helyén épülő új épület tervezésénél, megépítésénél törekedni kell a telken belüli épület elhelyezés megtartására, vagyis arra hogy az új épület hossztengelye ne változzon, és ne változzon az oldalsó telekhatárokhoz és a közterületi telekhatárhoz igazított helyzete. A telken belül az épület elhelyezése meghatározza az utcaképet, a telepítés megváltoztatása felboríthatja az összképet.

Követendő ajánlások, javaslatok:

- Az épületek elhelyezésénél a kialakult változatosságot kell figyelembe venni, lehetőleg régi épület helyén kell a telepítést megvalósítani, elsősorban az előkert mélységének meghatározásánál.
- Igazodni szükséges az előkert egységes vonalához, függetlenül attól, hogy telken belül vagy a közterületi határon van,
- Igazodni szükséges a szomszédos párkánymagassághoz, párkánykinyúláshoz, tetőhajlásszöghöz (legfeljebb 45°), tetőfelépítmények nélküli homogén tetőformáláshoz,
- Álló arányú ablakok beépítése javasolt, a régi épületek felújításánál és az új épületeknél is.

Kerülendő jellegzetességek:

- Utcai homlokzaton garázskapu, személybejárat, torony, álló tetőfelépítmény, földszinten vagy a tetőtérben erkély.

A korábban működő majorság barnamezős átalakulással újul meg és fejlődik tovább. Az arculatot így a meglévő épületek tömegei határozzák meg. A telephely nem kapcsolódik közvetlenül a belterülethez.

Környezetében mezőgazdasági szántóterület található. Az épületek átalakulását a tevékenység, annak technológiai igényei formálhatják, az új csarnoképületek méretét, tagolását, anyaghasználatát, homlokzati képzését, színezését is a működési technológia valamint a gazdaságosság diktálja. Így az épületek lehetnek nagyméretű nagy belmagasságú nyeregtetős csarnokok, félig nyitott színek, tárolók, de lehetnek elterülő elnyúló, minden irányban nagy kiterjedésű, magastetővel fedett épületek is. A major terület egésze tájképvédelmi szempontból kiemelt területen és védett, Natura2000 területen helyezkedik el.

Követendő ajánlások, javaslatok:

- Magastetős épületek létesítése javasolt, széles épületre 30°-ot meghaladó hajlású, egybefüggő nagy tetőtömeg ne kerüljön.
- A homlokzatokon hagyományos és korszerű építőanyagok egyaránt alkalmazhatók, a technológiától és a tűzrendészeti követelményektől függően.
- Tetőfedőanyag homlokzatra burkolatként lehetőség szerint ne kerüljön.
- Törekedni kell a homlokzati építőanyagok harmonikus összeválogatására a hagyományos anyagok és a sajtolt fémlemezek felületben is és színben is egymáshoz igazodók legyenek.
- Fontos követelmény a zöldfelületek igényes betelepítése, de nem csak a minimálisan szükséges szinten. A parkolók fásítása a dolgozók komfort érzetét és a telep mikroklímáját is javítja. Csökkenti a nagykiterjedésű burkolt manipulációs felületek mikroklímát megváltoztató hatását. A fásítás segít a tájba, településképbe illesztésben.
- Fontos a telephelyek tisztántartása, karbantarthatósága, az avult építménynek felújítása. A szabadtéri manipulációs felületeket vízzáró teherbíró burkolattal célszerű ellátni. Kerülni kell a gyomosodást, felgazosodást.

Ajánlás I Beépítésre nem szánt területre

A beépítésre nem szánt területeken a tájban minden beavatkozást kerülni kell, vagy ha mégsem kerülhető körültekintően kell megvalósítani, legyen az épület, vagy bármilyen vonalas, esetleg pontszerű építmény. Építeni a szántókon, erdőkben, patakok, árkok partján nem lehet, csak rendkívül korlátozottan.

Követendő ajánlások, javaslatok:

- A területek beépítetlen jellegének megtartása a jövőre nézve is kívánatos.
- Az értékes tájkarakter megőrzését szolgálja a területhasználat és a telekszerkezet hosszú távú megőrzése.
- A tájképvédelmi jelentőségű területeken reklámfelület elhelyezésére szolgáló önálló építmény, új felszíni elektromos hálózati vagy új hírközlési elem vagy építmény elhelyezése nem ajánlott.
- A legelőkön a deleltető facsoportokat csak mértéktartóan célszerű telepíteni. A tájkarakter így őrizhető meg.
- erdőtelepítések, tájfásítások meghatározásánál kiemelt szempont a mezőgazdasági táj ökológiai és környezetvédelmi tagolása.
- Tájfásításra a tájhonos növényfajok javasoltak. Tájfásítás az utak mentén és az eltérő területhasználatok határán javasolt, mint pl.: mezőgazdasági szántó és majorsági terület.
- A magasabb ökológiai, de alacsonyabb termőhelyi értékű mezőgazdasági területek esetében kiemelt cél a környezetkímélő területhasználat, a táji változatosság, mozaikosság fenntartása: gyepek –ligetek-erdők, nádasok, nedves – vizes élőhelyek megóvása illetve területi részarányuk növelése.
- Fáslegelőn, nedves réten és lápos-mocsaras területen ill. ezek 500 méteres körzetében a beépítés, burkolatok és vonalas létesítmények építése kerülendő.
- A sík terepadottságot változatlanul célszerű figyelembe venni. Az új épületeket (a pince kivételével) mesterséges kisdombra kiemelni nem kedvező.
- A természet- és tájvédelmi szempontból növénytelepítésre javasolt fajok listája és a kerülendő, inváziós fajok jegyzéke megtalálható a Balaton-felvidéki Nemzeti Park honlapján.

5.2 AJÁNLÁSOK, ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ – ÁLTALÁNOS AJÁNLÁSOK

Terepalakítás

Gáborjánháza területe jellemzően sík. Új épületek elhelyezésénél kiemelten fontos, hogy a ház alkalmazkodjon a környezethez, tájhoz, a terephez. Az épület tereppel történő kiemelését, környezet feltöltését kerülni kell.

Telepítés, lakótelek beépítése

A lakóutcák többségében a telkek mérete és formája eltérő, ebből adódóan az épület elhelyezés is elég változatos. A telkek meghatározó alakja téglalap alakú, de vannak azonban teljesen szabálytalan alakú telkek is.

Az épületek jellemzően oldalhatáron állnak, jellemzően az északi és a nyugati oldalhatárhoz illeszkednek. Ahol a telekszélesség megengedi, ott szabadonálló épület elhelyezés is megfigyelhető.

Az utcákban az épületek jellemzően igazodnak a beépítési vonalhoz, a homlokzati síkok által meghatározott előkertekhez. Új épület elhelyezésnél törekedni kell arra, hogy az épület az eredeti épület helyére kerüljön, figyelembe véve a szomszédos telkek épület elhelyezését, annak előkert és oldalkert méreteit.

A növényzetben gazdag elő- és oldalkertek ritmusa is egységes utcaképet eredményez.

Épületmagasság, tömeg

A lábazat, a falmagasság, a térdfal építése, vagy elhagyása eltérő magasságú épületekhez vezet. Javasolt igazodni a kialakult párkánymagassághoz, tetőformáláshoz. Kiugróan magas épület, vagy a környezethez képest alacsony épület megbontja a kialakult egységességet.

Ha a telekméret lehetővé teszi a helyiségeket egy szinten célszerű elhelyezni egy jellemzően földszintes utcaképben. Kerülni kell az emelet a magasított tető építését. A jellemző épületszélességekhez igazodni szükséges a lakóházak esetében. Az igazodás a párkányképzésnél és tetőhajlásnál legfeljebb 0,6m-es eltérést enged magasságban. A kedvező, ha az eresz 3,5m-4m-nél magasabbra nem kerül.

A hosszházas épületek közé nem javasolt nagyon megmozgatott tördelt alaprajzú új lakóépületet elhelyezni, magasságban, tömeg és tetőformálásban a túlzott tagolás elütő.

Szín- és anyaghasználat

A világos pasztellszínek, a fehér meszeléshez közelítő színek, természetes építőanyag színek alkalmazása harmonikus környezetet eredményez. A mesterséges színező anyagokkal előállított rikító erős színek megbontják az egységes utcaképet. Színmeghatározásnál, színválasztásnál alkalmazásuk kerülendő.

A természetes építőanyag színekhez tartozik a melléképületeknél, gazdasági épületeknél jellemző látszó téglafelület, a településen ez nagyon karakteres, az alap színvilágot megadja.

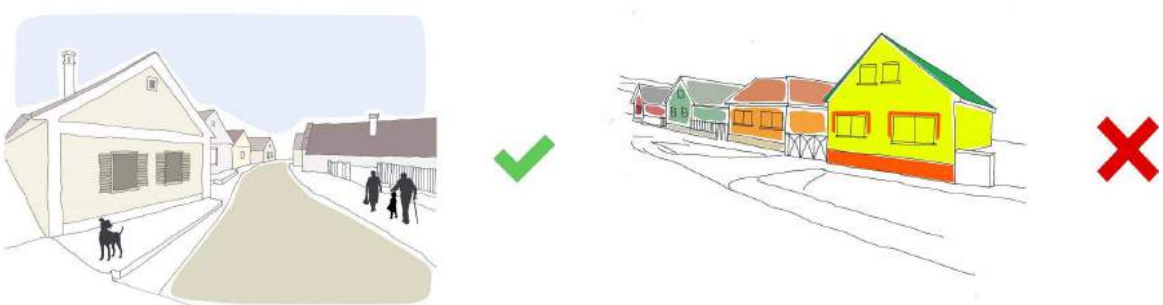

Tetőhajlásszög, tetőforma

Gáborjánházára a tetőtér beépítés nem jellemző, így az utcai homlokzat felé kerülni kell a tetőkiemeléseket, tetőmegemelést. Azonos épületmagasság alkalmazásakor egységes, nyugodt utcakép jön létre. Jellemzően földszintes lakóutcába emeletes épület nem építhető, magastetős épületek közé emeletes lakóépület nem helyezhető.

Utcára néző, oromfalas tömegformálás esetén az épület szélessége legfeljebb 7m-10m közötti lehet. A két vagy háromtengelyes oromfalas, emelt térdfalas karaktert megbontja az épületszélesség növelése, a garázskapu utcai homlokzatra helyezése, az csonkakonty alkalmazása, a tető oromfalra futtatása.

Az alkalmazott tető hajlásszög 35-45°között illeszkedő.

Kerítés kialakítás

Olyan utcaszakaszon ahol az áttört kerítés a jellemző az egységet megbontja a tömör kerítés létesítése. Az alacsony lábazat, a pillérekkel tagolt áttört mezők alkalmazása az előkertet összekapcsolja a közterületi zöldfelülettel, gazdagíthatja a lakótelket is és a közterületet is. A tömör kerítés és a magasra növesztett tömör tujasor idegen a településtől és a közlekedésbiztonságot, valamint a vagyon biztonságot is veszélyezteti. A közlekedésbiztonsághoz szükséges belátást és átláthatóságot kizárja.

Légvezetékek elhelyezése

Kedvezőbb az utcakép, ha a villamos légvezetékek helyett és a vezetékes hírközlési légvezetékek helyett földkábeles kiépítésre kerül sor. Ha a pókhálószerű légvezetékek tömege eltűnik a közterületről, a szabad, közlekedésre nem használt felületek beültethetők, fásíthatók. A légvezeték alatti sávok kevésbé fásíthatók, balesetek elkerülése okán. A lakóutcák fásítása karaktert javító elem, a humánusabb lakókörnyezet kialakításának eszköze. A madarak, a hó, a dér, jég sem ül meg az utca felett kószáló vezetékeken, azok eltűnése esetén.

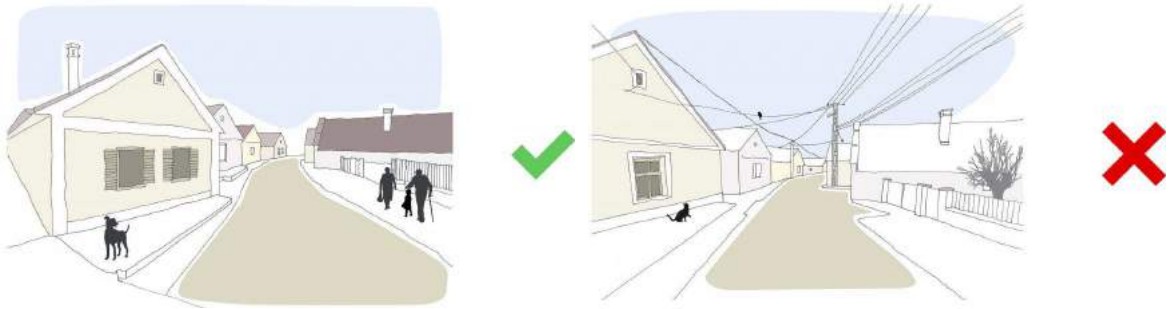

Cégérek, reklámok, egyéb berendezések

A településre nem jellemző és kerülendő a hivalkodó cégér, eltúlzott léptékű cégreklám alkalmazása. Szintén kerülni kell az egyes berendezések (napelem, napkollektor, klíma, antenna) elhelyezését az utcai homlokzat irányába.

A szolgáltatások megnevezésének cégfelirata jellemzően a lakóház, vagy kereskedelmi épület bejárata feletti mezőben van, a homlokzathoz igazodó nagyságú felülettel.

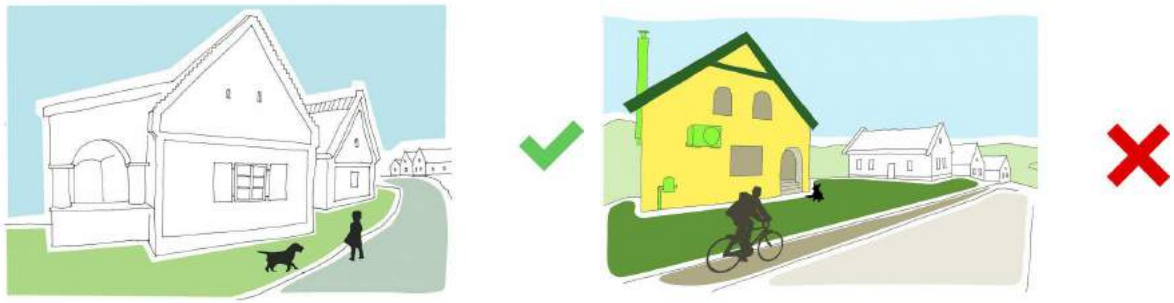

A homlokzatképzésre hatással van az épület rendeltetése vagyis, hogy az közösségi vagy lakó funkciót hordoz. A lakóház nyílás méreteit a bevilágítási árnyékolási igény, az adott kor építészeti stílus irányzatai is befolyásolják, valamint a korra jellemző forgalmazott építőanyag kínálat és árszint. Összességében a homlokzati megjelenést alakítja a letisztult, harmonikus formálás. Törekedni kell a letisztult harmonikus nyílászáró osztásokra, a hagyományos arányok megtartására, kellemes arányú ablakok megfelelő kiosztására.

Hagyományosan az elmúlt 30-50 évben a szobák néztek az utca, vagy udvar felé, így az ablakosztás rendszere formálta a homlokzatot. Korábban a nyílászárók (ablak, zsalu, ácsszerkezetű bejárati ajtó, pincelejárat, kerítéskapu) is fából készültek. A vakolat architektúra volt a meghatározó. Vakolatból képzett díszítés csak a módosabb házaknál jelent meg. A díszítést visszafogottan az ablak, a pallótok, bélelt gerébtok, zsalu, az ereszképzés jelentette. A fa nyílászárót a családi házaknál még nem teljesen szorította ki a műanyag, de relatív olcsósága révén előretörése várható a fából készült szerkezetekkel szemben. A faszerkezetek hátránya az ár mellett a folyamatos karbantartási igény.

Telken belüli gazdasági épületeknél a tégla és fa használata homlokzatképző elem is, homlokzati megjelenés alakításában pillérfejezetnél, áthidalás kiemelésénél nagyon jelentős a szerepe.

A homlokzat formálása során kerülni kell az indokolatlan tagolásokat, homlokzati töredezettséget, az egyszerű letisztult formavilág nyugalmat végiggondoltságot sugall.

A kültéri gépészeti berendezések elhelyezése nem javasolt az utca felőli homlokzaton, a berendezéseknek nincs díszítő értéke, a homlokzat harmóniáját megbontja.

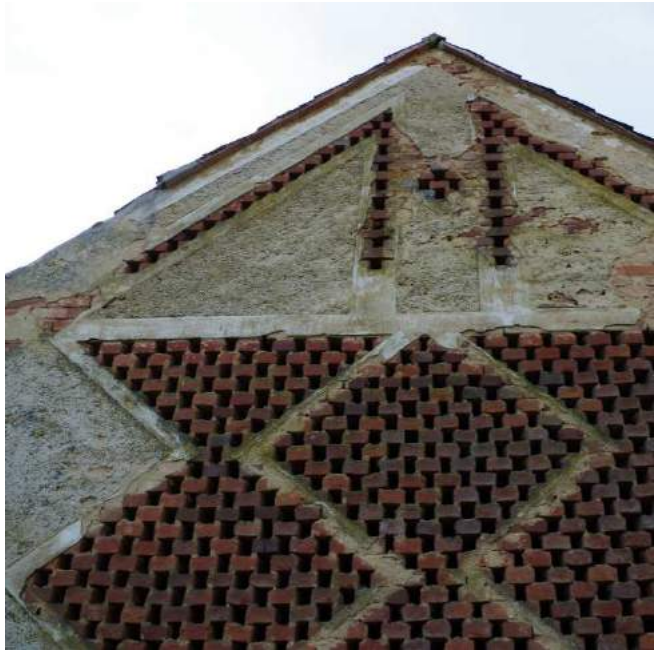

Homlokzatképzés

Szín és anyag használat

A település házainak színvilága nem egységes, de kevéssé jellemző a kirívó élénk szín használata. Elterjedt, ezért javasolt a vakolt felületek alkalmazása, a látszó téglafelületek, faburkolatok alkalmazása a homlokzati felületek egy-egy részletén, de nem a teljes felületen. Azokat a színeket kell előnyben részesíteni, amik a használt anyagokkal és a természetes építőanyagok színeivel harmonizálnak. A földszínek használata környezetbe, tájba illeszti az épületet. Színek harmonikus egymásmellettisége jelentősen növeli az épület esztétikus megjelenését. Kerülni kell az indokolatlanul sok elütő szín megjelenését a családi házak homlokzatain is, és az intézmények közösségi épületek homlokzatain is. A fehér szín használata meszelt falfelületen jelent meg, főleg a paraszthá zaknál, ahol nemes egyszerűségével támogatta az egyszerű formálást. A mai épületeken a tört fehér szín inkább alkalmazható, a homok- és agyag szín, a tégla-és terrakotta vörös szín, a pasztell földszínek, valamint természetes építőanyagok természetes színei mellett. A földszintes épületeknél az erősebb, sötétebb színek is alkalmazhatók, kedvező összhatást teremthetnek. Célszerű a színek és anyagok számának redukálása, néhány eltérő, de egymást erősítő, kiegészítő felület és árnyalat kedvezőbb összhatást biztosít, mint a felesleges színkavalkád. Ne feledjük: épületeinket hosszú távra építjük, a jövőben minden napunkat meghatározzák a környezetünket alkotó elemek. A meglévő épületek színvilágához illeszkedő új épületek építése ajánlott. Nem megfelelő a feltűnő és kirívó színhasználat, a rikító színű fémlemezfedés és burkolat.

A javasolt tetőhéjalásként: cserép, cserép jellegű tetőburkolat, sajtolt tetőcserép, síkpala. Természetes anyagú réz, cink és felületkezelt fémlemez fedés (porbeégetett felületkezelt alumínium) legfeljebb a teljes tetőfelület 20 %-án.

Nem javasolt tetőhéjalás lakóépületeknél: műanyaghullámlemez, alumínium trapézlemez, bitumenes zsindely, hullámpala.

Az egy-két megmaradt épület tagozata, díszítése gazdagabb, ereszpárkány képzésben, sarok-pilaszter és falmező kialakításban oromszegélyezésben. A régi nyílászárók nem csak fából készültek, de függőlegesen és vízszintesen is tagoltak voltak. A középen felnyíló nyújtott forma volt a meghatározó.

Az 1950-es 1960-as években általánossá váltak a szélesebb ablakok hármasosztású kialakítással. Leginkább elterjedt volt a barna, zöld, fehér színek alkalmazása. Színezésnél a harmonizálni kell, a homlokzat és a nyílászárók színeinek, egymással. A természetes, föld színek használata kedvező, valamint elfogadható a sötét-zöld és világos szürkéskék szín, ami a 80-100 éves ablakokon és ajtókon gyakran használt szín volt. Rejtett árnyékoló szerkezetek és zsalugáter alkalmazása szintén kedvező.

Részletek, ajtók, ablakok

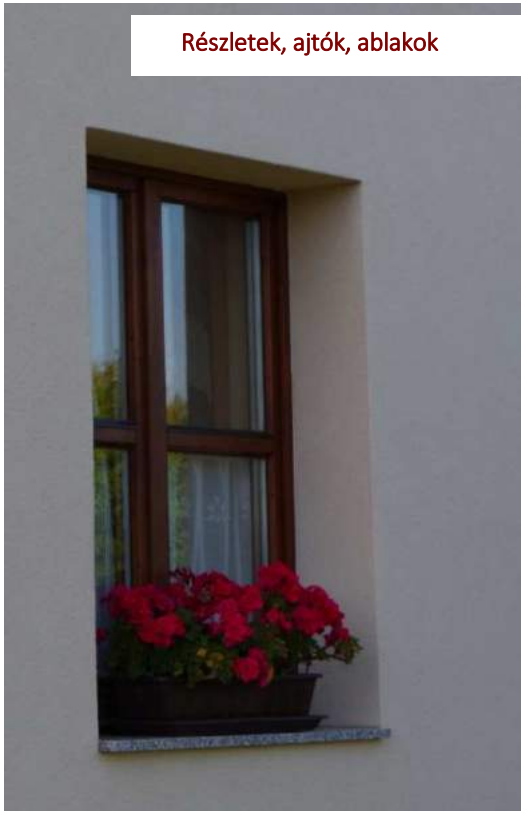

A nyílászárók lehetnek egyszerűek és igényesen kialakítottak, használatuk hozzá adhat az épület arányosságához, vagy elvehet az épület megjelenéséből. A hagyományos pallótokos ablakok mai energetikai igényeknek megfelelő újragyártása a múlt a hagyományok tiszteletét jelképezi, folytonosságot képvisel a jelenből a jövő irányába. Fontosak a nyílások és a tömör falfelületek jó arányai. A teljes homlokzatszélesség megnyitása, a szalagablakok alkalmazása idegen a karakterektől.

Régen a nyílászárók anyaga fa volt, az 1980-as évektől megjelent a fém és a műanyag, főleg a települések központjában lévő középületeknél, gazdasági létesítményeknél. Gáborjánházán ezek az anyagok csak korlátozottan nyertek teret. A lakóépületeknél mára ismét az igényesség szimbólumává vált a drágább, folyamatos gondozást igénylő, színezhető fa nyílászáró, fa zsalu. A hagyományos épületek ablakai általában álló téglány arányúak, azaz magasabbak, mint szélesebbek. A nyílások keretezése általános volt a régi épületeknél, ami újabban egyszerűbb, stilizált formában látható. Anyagában ez lehetett vakolat architektúra, lehetet a zsaluhoz kapcsolódó faanyagú keretezés, valamint látszó téglafelület oromlezárásnál, vagy sarokpillér jelképeként.

Kerítések

Az utcaképet az épületek mellett jelentősen meghatározzák a kerítések is, az előkertes beépítés esetén. A XX. század elejéről kevés megmaradt példát láthatunk. A század derekától kezdődően a beton vagy falazott lábazatos, acél vázas és betétes kerítés terjedt el, de faoszlopos, és álló deszkabetétes változatok is készültek.

A lakatos szerkezetű példák az alacsony lábazatnak és a drótszövetnek köszönhetően kapcsolat teremtenek a kert és a közterületi zöld között. A 2000-es évektől a közel tömör deszkázattal készülő változatok, valamint a látszó téglaoszlopos, fémbetétes kerítések jelentek meg.

Javasolt a kerítés és az épület anyag- és színhasználatának összehangolása.

A kerítések magassága inkább alacsony, de a magasabbak sem érik el a 1,8m-t. A tömör lábazat magassága 75cm-nél alacsonyabb.

A felfalazott, burkolt és vakolt tömör falszakaszt lehetőleg kerüljük.

A hagyományosan alkalmazott anyagok a tégla, vakolat, lakatos szerkezet, fa.

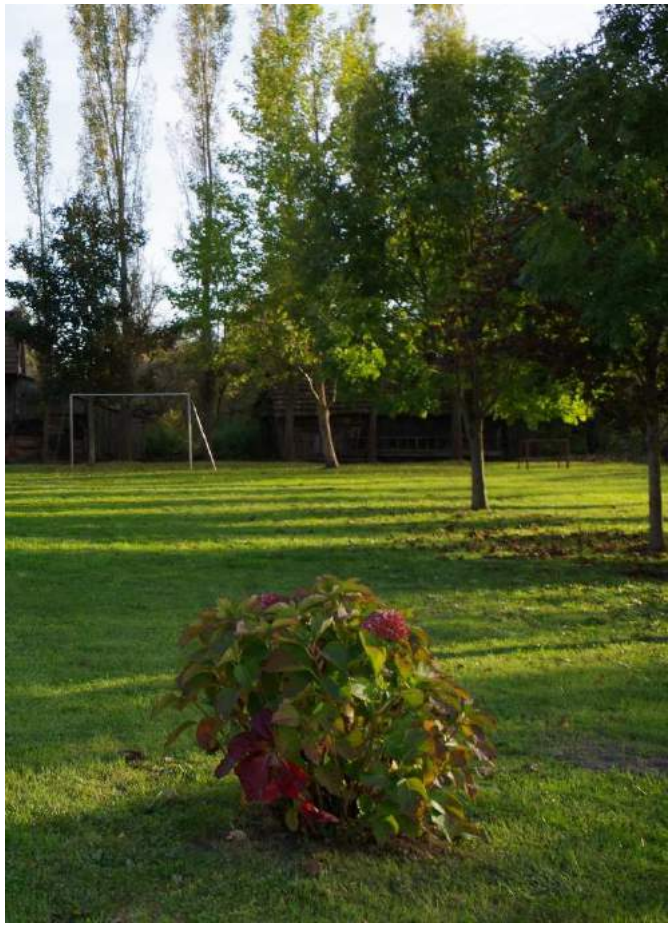

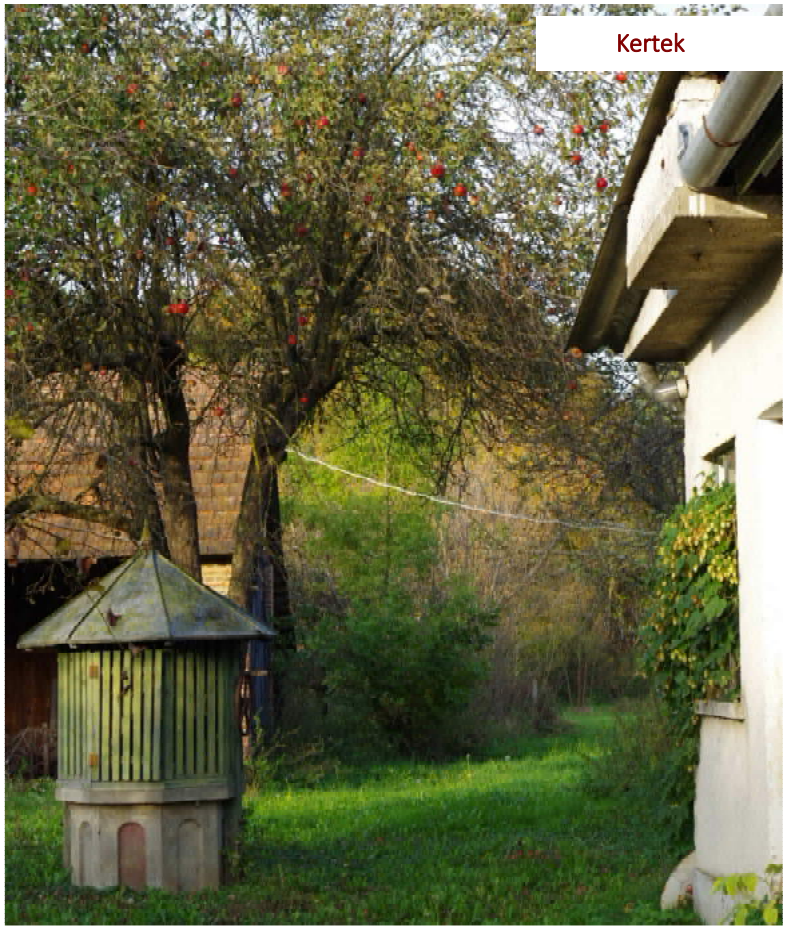

Az épített környezethez szorosan kapcsolódnak, a mindennapi élet kereteit adják a lakótelkek kertjei, a közösségi zöldfelületek, a pihenőkertek, a veteményesek, zöldséges kertek, a gyümölcsösök.

A lakott épületek esetében a lakótelkek elő és oldalkertjei rendben tartottak, gondosan ápoltak. Évelőnövények, valamint cserjék és fás szárú növények is találhatók bennük a gyepfelületek mellett. A régi öreg tájhonos gyümölcsfák sokasága jellemzi a kerteket.

Az előforduló fafajok választéka színes, a lomhullató fák (pl.: tölgy, akác, nyár) térformáló hatása jelentős. Ritkábbak az örökzöld facsoportok, bokrok, legnagyobb arányban a gyepek, a vetemények és a gyümölcsfák alkotják a zöldfelületeket.

A kertek és a közterületi zöldfelületek ökológiai szempontokon túl esztétikai jelentőséggel is bírnak. A növényzetet védeni kell a meglévő, fás növényzet megtartásával. A telek ékessége lehet egy-egy korosabb fa, ha egészséges.

A kert megtartandó eleme az ásott kerekes kút, a kútkáva, a védelmet nyújtó tetővel.

A tájba illesztett épület nem hivalkodik, hasznosítja a fák szélvédelmét, árnyékolását is.

Közterületek, utcabútorok

A közterületek, egyben közösségi terek nagyban befolyásolják a településről alkotott képünket, valamint a településen lakók közérzetét.

A zöld utcák, gondozott terek nagyon fontos elemei az élhető településnek, és a barátságos, szerethető, esztétikus településképnek. A lombhullató fák a nyári hőséget tompítják, az örökzöldek a környezetbe illesztést, takarás biztosítják. A közterületeken is a gyepfelület, illetve a formára nyírt sövény a meghatározó csak néhány helyen színesít egy-egy virágágy.

A közterületi tájékoztató és információs táblák, utcabútorok és egyéb köztárgyak elhelyezésének is a helyei a közterületek. A régi kutak, kőkeresztek szépen felújítva remek hangulatot biztosítanak az utcáknak, csakúgy, mint a fogadótáblák a faluszélen.

A légkábelek eltűntetése kívánatos, de nagyon hosszútávon valósítható csak meg. Fasor telepítés légkábellel ellátott utcákon csak kis magasságra növő, kezelhető fajokkal elképzelhető, különben torzó jellegű növényállomány alakulhat ki a szakszerűtlen nyírás miatt.

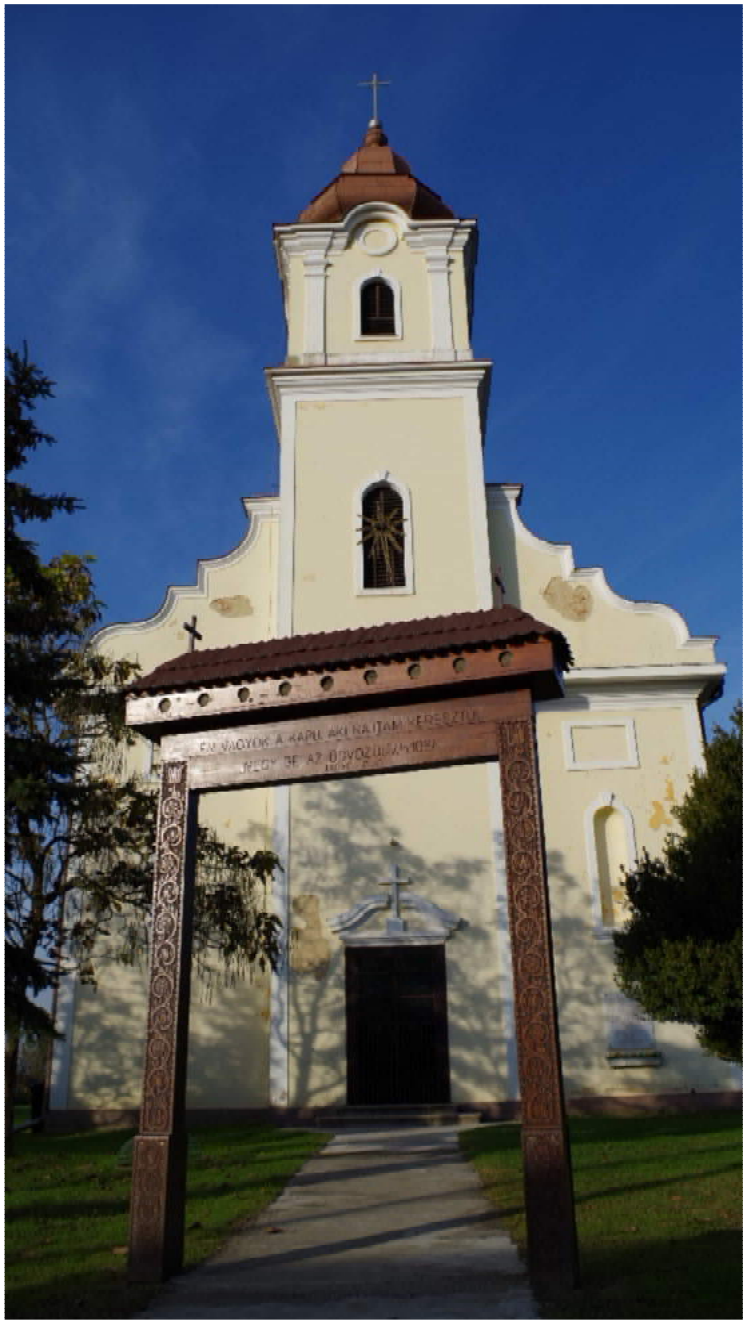

6. JÓ PÉLDÁK – ÉPÜLETEK, ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK

Közösségi épületek

A közösségi célú épületek, illetve közterületek mindig mintaadóak a település többi épületére, kertjére vonatkozóan is. A Nagyboldogasszony templom településképi szerepe kiemelkedő. Az egykori paplak is illeszkedik a településképi megjelenéséhez, ennek arányrendszere és homlokzati kiképzése is megtartandó.

A ravatalozó épülete hagyományos tömegformálásával, anyaghasználatával és színezésével szintén példát mutat. A kis fa harangláb felidézi a térség egyik szép hagyományát, fontos településképi elemét.

Felújított középületek

A megújult középületek is tömegükben és formaképzésükben illeszkednek a környező földszintes beépítéshez. Az épületek tömege az eredeti arányrendszereket élteti tovább leegyszerűsített homlokzati megjelenéssel. A tetőfelületek egyszerű, homogén jellege mindig megmarad.
A hagyományos, természetes anyaghasználatukkal és színezésükkel szintén példát mutatnak.

A régi hosszház „torkosház” felújításának mintaadó jó példája a változatlan formában megtartott tömegképzés, szélességben, magasságban és tetőhajlásszögben az utca felöl és a közterületről látható épületrészeken. A bővítés az épület hátsórészét érinti a régi bejárathoz, kamrához kapcsolódóan. A bővítés a keresztszárny homlokzati síkját őrzi meg tetőtúlfuttatással, fából megvalósított tornác jellegű teraszrésszel. A homlokzaton a vakolat kezelése, a sarok kváderezés, az oromdeszkázás és ereszképzés, valamit a színek használata is példaértékű. A fa szerkezetek színei a cserép színéhez igazodnak, összességében a teljes épület világossága a meghatározó.

Az 1950-1960-as években épített lakóház is jellemző a településre. Ennek hagyományőrző felújítása is a folytonosságot közvetíti a jövő felé.

Új, felújított lakóépületek

Gazdasági épületek

7. JÓ PÉLDÁK –SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYEK, EGYÉB BERENDEZÉSEK

A sajátos építményfajták épített és táji környezetbe helyezése a jövőre nézve változni fog. Az EU elvárásaival összhangban a jelenlegi jogszabályi környezet is az eszközök közös használatát preferálja a már meglévő infrastruktúrák fejlesztésénél is. Az újak létesítésénél az elektronikus hírközlési szolgáltatók a zöldmezős beruházások esetén új, földalatti infrastruktúra kiépítését tervezik.

Az új országos szabályozás a nagy, önálló reklámtáblák kihelyezését közterületen, köztulajdonban lévő területen, valamint közterületről látható magánterületen tiltja. Az egyéb „jó berendezések” érvényesülését nem zavarják a sajátos építmények, reklámok.

MEGBÍZÓ:
Gáborjánháza Község Önkormányzata
8978 Gáborjánháza, Béke u. 2
Pantó Zoltán polgármester
Baranya Szabolcs főépítész

SZERZŐK:
Wolf Beáta,
Cseri Gabriella,
Révész László,
Horváth Marianna
Rácz Dániel

FOTÓK:
Rácz Dániel
dr. Kiss Gábor
www.hetesifalvak.hu
www.funiq.hu
www.eledofalvak.hu
www.mapionet.hu

ÁBRÁK:
tak.lechnerkozpont.hu

FELHASZNÁLT IRODALOM:
Zöldutakon – a Mesés Hetés Zöldút
Mesés Hetés – Tájértékek a Vasfüggöny túraút mentén,
Örökségvédelmi Hatástanulmány, 2005.
Magyarország kistájainak katasztere, MTA 2010
A Kebele kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület fenntartási terve, 2014.